

Projekt ustawy o Rzeczniku Pacjenta

Art. 1

1. Ustanawia się Rzecznika Pacjenta.
2. Rzecznik Pacjenta, zwany dalej Rzecznikiem, stoi na straży praw wszystkich chorych.

Art. 2.

W rozumieniu ustawy pacjentem jest każda osoba chora od chwili poczęcia aż do naturalnej śmierci. Pacjentem jest także każda inna osoba w czasie korzystania z usług medycznych

Art. 3.

Przypuszczenie iż miało miejsce niewłaściwe leczenie zachodzi gdy:

1. stan zdrowia pacjenta po leczeniu jest gorszy niż gdyby choroba rozwijała się sama, bez podjęcia leczenia,
2. pojawiają się komplikacje które przy właściwym korzystaniu z usług medycznych pojawić się nie powinny.

Art. 4

1. Rzecznik, w sposób określony w niniejszej ustawie, współdziała z władzami publicznymi dla zapewnienia wszystkim pacjentom leczenia w zakresie gwarantowanym z środków publicznych.
2. Rzecznik, w sposób określony w niniejszej ustawie, współdziała dla zapewnienia pełnej pomocy medycznej tym pacjentom co do których istnieje uzasadnione przypuszczenie iż choroba jest skutkiem niewłaściwego leczenia. Rzecznik szczególną troską i pomocą otacza te osoby.
3. Rzecznik działa na rzecz ochrony praw pacjenta, w szczególności:
 - 1) prawa do życia i ochrony zdrowia,
 - 2) prawa do godziwych warunków socjalnych osób chorych i ich rodzin
4. Rzecznik archiwizuje i analizuje skargi by na ich podstawie określić obszary częstych zagrożeń w działaniu Służby Zdrowia.
5. Rzecznik gromadzi informacje o wyspecjalizowanych placówkach Służby Zdrowia które potrafią podejmować działania naprawcze na rzecz pacjentów którzy ucierpieli na skutek niewłaściwego leczenia i ułatwia kontakt z tymi placówkami

Art. 5.

1. Rzecznika powołuje Sejm, za zgodą Senatu, na wniosek Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, grupy co najmniej 35 posłów lub co najmniej 15 senatorów.
2. Opinie o kandydatach przedstawiają organizacje społeczne działające od co najmniej 12 miesięcy i zajmujące się ochroną praw pacjenta.
3. Szczegółowy sposób zgłaszania kandydatów na Rzecznika określa uchwała Sejmu.
4. Uchwałę Sejmu o powołaniu Rzecznika Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie Marszałkowi Senatu.
5. Senat podejmuje uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na powołanie Rzecznika w ciągu miesiąca od dnia otrzymania uchwały Sejmu, o której mowa w ust. 3. Niepodjęcie uchwały przez Senat w ciągu miesiąca oznacza wyrażenie zgody.
6. Jeżeli Senat nie wyrazi zgody na powołanie Rzecznika, Sejm powołuje na to stanowisko inną osobę. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.
7. Dotychczasowy Rzecznik pełni swoje obowiązki do czasu złożenia ślubowania przez nowego Rzecznika, z zastrzeżeniem art. 8 ust. 1.

Art. 6.

Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Rzecznik składa przed Sejmem następujące ślubowanie:
"Ślubuję uroczyście, że przy wykonywaniu powierzonych mi obowiązków Rzecznika Pacjenta dochowam wierności Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, kierując się przepisami prawa, pomagać będę wszystkim chorym i ich rodzinom. Ślubuję, że powierzone mi obowiązki będę wypełniać bezstronnie, z najwyższą sumiennością i starannością, że będę strzec godności powierzonego mi stanowiska oraz dochowam tajemnicy państwowej i służbowej." Ślubowanie może być złożone z dodaniem zdania "Tak mi dopomóż Bóg".

Art. 7.

1. Kadencja Rzecznika trwa 5 lat, licząc od dnia złożenia ślubowania przed Sejmem
2. Kadencja Rzecznika wygasa w razie jego śmierci lub odwołania.
3. Ta sama osoba nie może być Rzecznikiem dłużej niż przez dwie kolejne kadencje.

Art. 8.

1. Rzecznik jest w swojej działalności niezależny od innych organów państwowych i odpowiada jedynie przed Sejmem na zasadach określonych w ustawie.
2. Rzecznik nie może być bez uprzedniej zgody Sejmu pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. Rzecznik nie może być zatrzymany lub aresztowany, z wyjątkiem ujęcia go na gorącym uczynku przestępstwa i jeżeli jego zatrzymanie jest niezbędne do zapewnienia prawidłowego toku postępowania. O zatrzymaniu niezwłocznie powiadamia się Marszałka Sejmu, który może nakazać natychmiastowe zwolnienie zatrzymanego.
3. Rzecznik nie może zajmować innego stanowiska ani wykonywać innych zajęć zawodowych, a także nie może prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić się z obowiązkami i godnością jego urzędu.

4. Rzecznik musi mieć wykształcenie wyższe i nie powinien zajmować wcześniej kierowniczego stanowiska w Służbie Zdrowia lub organach zarządzających czy kontrolujących Służbę Zdrowia.

5. Po zaprzestaniu wykonywania obowiązków Rzecznik ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio lub otrzymać stanowisko równorzędne z poprzednio zajmowanym.

Art. 9.

1. Sejm, za zgodą Senatu, odwołuje Rzecznika przed upływem kadencji, jeżeli:

1) zrzekł się on sprawowania urzędu,

2) stał się trwale niezdolny do pełnienia obowiązków na skutek choroby lub utraty sił, stwierdzonych orzeczeniem lekarskim,

3) sprzeniewierzył się złożonemu ślubowaniu.

2. Sejm podejmuje uchwałę w sprawie odwołania Rzecznika na wniosek Marszałka Sejmu, Marszałka Senatu, grupy co najmniej 35 posłów lub co najmniej 15 senatorów.

3. Uchwałę Sejmu o odwołaniu Rzecznika Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie Marszałkowi Senatu.

4. Senat podejmuje uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na odwołanie Rzecznika w ciągu miesiąca od dnia otrzymania uchwały Sejmu, o której mowa w ust. 3. Niepodjęcie uchwały przez Senat w ciągu miesiąca oznacza wyrażenie zgody.

Art. 10.

Rzecznik podejmuje działania przewidziane w ustawie z własnej inicjatywy, biorąc pod uwagę w szczególności informacje wskazujące na naruszenie praw pacjenta lub podejrzenie popełnienia błędu lekarskiego.

Art. 11.

1. Rzecznik może:

1) zwrócić się do organów władzy publicznej, organizacji lub instytucji o złożenie wyjaśnień i udzielenie niezbędnych informacji, a także o udostępnienie akt i dokumentów, w tym zawierających dane osobowe,

2) zwrócić się do właściwych organów, w tym do Zakładów Opieki Zdrowotnej, Ministra Zdrowia, Rzecznika Praw Obywatelskich, organizacji lub innych instytucji o podjęcie na rzecz pacjenta działań z zakresu ich kompetencji.

2. Rzecznik Praw Obywatelskich podejmuje sprawy skierowane przez Rzecznika Pacjenta.

Art. 12.

1. Rzecznik przedstawia właściwym organom władzy publicznej, organizacjom i instytucjom oceny i wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony praw i dobra pacjenta oraz usprawnienia trybu załatwiania spraw w tym zakresie.

2. Rzecznik może również występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych.

3. Organy, instytucje i organizacje, do których Rzecznik zwrócił się z wnioskami określonymi w ust. 1 i 2, są obowiązane ustosunkować się do tych wniosków w terminie 30 dni od daty ich otrzymania.

Art. 13.

1. Rzecznik przedstawia Sejmowi i Senatowi, corocznie, informację o swojej działalności i uwagi o skali popełnianych błędów lekarskich i stanie przestrzegania praw pacjenta.

2. Informacja Rzecznika jest podawana do wiadomości publicznej.

Art. 14.

1. Rzecznik wykonuje swoje zadania przy pomocy Biura Rzecznika Pacjenta.

2. Organizację Biura określa statut nadawany przez Marszałka Sejmu.

3. Sejmik Wojewódzki, może powołać Regionalnego Rzecznika Pacjenta, po zasięgnięciu opinii o kandydacie Rzecznika Pacjenta i organizacji społecznych zajmujących się ochroną praw pacjenta.

4. Szczegółowy sposób zgłaszania kandydatów na Regionalnego Rzecznika Pacjenta określa uchwała Sejmiku Wojewódzkiego.

5. Organizację Biura Regionalnego Rzecznika Pacjenta określa statut nadawany przez Marszałka Sejmu Wojewódzkiego.

6. Jeśli Sejmik Wojewódzki powoła Regionalnego Rzecznika Pacjenta to współpracuje on i podlega merytorycznie Rzecznikowi.

7. Regionalny Rzecznik Pacjenta składa Sejmikowi Wojewódzkiemu coroczne sprawozdanie z swych działań

Art. 15.

1. Wydatki związane z funkcjonowaniem Rzecznika są ujmowane w ustawie budżetowej i pokrywane z budżetu państwa.

2. Wydatki związane z funkcjonowaniem Regionalnych Rzecznika Pacjenta są ujmowane w ustawie budżetowej i pokrywane z budżetu samorządu wojewódzkiego.

Art. 16.

W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. Nr 20, poz. 101, z 1982 r. Nr 31, poz. 214, z 1985 r. Nr 22, poz. 98 i Nr 50, poz. 262, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1989 r. Nr 34, poz. 178, z 1991 r. Nr 100, poz. 443, z 1993 r. Nr 1, poz. 1, z 1995 r. Nr 34, poz. 163 i Nr 142, poz. 701, z 1996 r. Nr 73, poz. 350, Nr 89, poz. 402, Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647, z 1997 r. Nr 75, poz. 469 i Nr 133, poz. 883, z 1998 r. Nr 155, poz. 1016 i Nr 160, poz. 1065 oraz z 1999 r. Nr 110, poz. 1255) w art. 2 w pkt

2 po wyrazach "Rzecznika Praw Dziecka" dodaje się wyrazy "Rzecznika Pacjenta".

Art. 17.

W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24 i Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425, z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451, z 1994 r. Nr 136, poz. 704, z 1995 r. Nr 132, poz. 640, z 1996 r. Nr 89, poz. 402 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 98, poz. 604, Nr 133, poz. 882 i 883 i Nr 141, poz. 943, z 1998 r. Nr 131, poz. 860, Nr 155, poz. 1016 i Nr 162, poz. 1118 oraz z 1999 r. Nr 49, poz. 483 i Nr 70, poz. 778) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 w ust. 1 po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu: "7a) Biurze Rzecznika Pacjenta.";

2) w art. 36 w ust. 5 po pkt 9b dodaje się pkt 9c w brzmieniu: "9b) Rzeczniku Pacjenta – dla urzędników Biura Rzecznika Pacjenta";

Art. 18.

W ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 1991 r. Nr 109, poz. 471, z 1998 r. Nr 106, poz. 668 oraz z 1999 r. Nr 49, poz. 483) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 1 po ust. 2a dodaje się ust. 2b w brzmieniu: "2a. W sprawach pacjentów Rzecznik współpracuje z Rzecznikiem Pacjenta";

2) w art. 9 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu: "2a) na wniosek Rzecznika Pacjenta".

Art. 19.

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o kształtowaniu środków na wynagrodzenia w państwowej sferze budżetowej (Dz. U. z 1995 r. Nr 34, poz. 163, z 1996 r. Nr 106, poz. 496 i Nr 139, poz. 647, z 1997 r. Nr 133, poz. 883, z 1998 r. Nr 117, poz. 756, Nr 155, poz. 1014 i 1016 i Nr 160, poz. 1059 oraz z 1999 r. Nr 62, poz. 684 i Nr 72, poz. 802) w art. 2 w ust. 2 w pkt 1 po wyrazach "Biurze Rzecznika Praw Dziecka," dodaje się wyrazy "Biurze Rzecznika Pacjenta".

Art. 20.

W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350 i Nr 137, poz. 638, z 1997 r. Nr 28, poz. 153, Nr 98, poz. 604, Nr 106, poz. 679, Nr 121, poz. 770 i Nr 160, poz. 1080, z 1998 r. Nr 162, poz. 1118 oraz z 1999 r. Nr 52, poz. 527 i 528) w art. 30 w ust. 1 po wyrazach "w Biurze Rzecznika Praw Dziecka," dodaje się wyrazy "w Biurze Rzecznika Pacjenta".

Art. 21.

W ustawie z dnia 26 listopada 1998 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 155, poz. 1014 oraz z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 49, poz. 485, Nr 70, poz. 778 i Nr 110, poz. 1255) w art. 83 w ust. 2 po wyrazach "Rzecznika Praw Dziecka," dodaje się wyrazy "Rzecznika Pacjenta,".

Uzasadnienie

Urząd Rzecznika Pacjenta, zwany dalej Rzecznikiem, ma dwa zasadnicze obszary działania.

Pierwszy to nadzór i pomoc, sprawowana w interesie pacjentów, dla osób korzystających z opieki medycznej. Jest to jedyny w naszym państwie urząd działający w interesie świadczeniobiorców, nie zależny ani od środowiska świadczeniodawców (lekarze) ani od funduszu ubezpieczeń zdrowotnych (NFZ). Daje to możliwość bezstronnych ocen i niesienia rzeczywistej pomocy tym, którzy jej potrzebują, bez podporządkowywania działań interesowi świadczeniodawcy. Szczególnym nadzorem i opieką objęte są rodziny i te osoby w stosunku, do których zachodzi podejrzenie, iż doszło do niewłaściwego leczenia, błędu lekarskiego czy wypadku medycznego.

Doświadczenie wskazuje, iż znaczną grupę stanowią powtarzające się, podobne nieszczęścia będące następstwem niewłaściwego leczenia. Rzecznik zyska i będzie posiadać odpowiednią wiedzę dla określenia placówek opieki zdrowotnej mających najlepsze rezultaty w działaniach naprawczych w sytuacjach typowych błędów lekarskich czy wypadków medycznych.. Poszkodowany otrzyma, więc szybko najlepszą pomoc medyczną.

Drugi obszar działania Rzecznika nie jest związany z pomocą dla indywidualnych osób, lecz z monitorowaniem funkcjonowania systemu ochrony zdrowia i przestrzegania praw pacjenta. Rzecznik, mając obowiązek składania corocznego sprawozdań Parlamentowi, informuje jednocześnie Wysoką Izbę o sytuacji i ewentualnych patologiach w systemie ochrony zdrowia. Taka informacja będzie mieć walor znacznego obiektywizmu, ponieważ w odróżnieniu od sprawozdań Ministra Zdrowia, czy Narodowego Funduszu Zdrowia, nie jest obciążona odpowiedzialnością za zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej w państwie.

Obowiązek archiwizowania i analizy wpływających skarg pozwoli na ujawnienie i likwidowanie miejsc zagrożeń w funkcjonowaniu opieki medycznej. Rzecznik stanie się, więc realizatorem art. 16 rozdział IV załącznika do Rekomendacji Rady Ministrów Rady Europy (2000/5) zalecającej: "Systematyczne zbieranie i analizę skarg pacjentów mające służyć informacji o jakości opieki zdrowotnej i być wskazaniem obszarów i

aspektów wymagających naprawy”

Skala problemu błędów lekarskich jest duża, ale w Polsce nie została nigdy określona. Z przeniesienia danych z zamożniejszych państw wynika, iż przy populacji 40 mln, rocznie ok. 20 tys. osób umiera w efekcie błędów popełnionych przy leczeniu czy wypadków medycznych. Można przypuszczać, że w sytuacji jest w Polsce podobna lub gorsza. Oznacza to, iż w ciągu średniego ludzkiego życia (76 lat x 20 tys.) dojdzie, do co najmniej 1,5 mln takich nieszczęść. Do tej statystyki dochodzą osoby niepełnosprawne, które przeżyły błąd, których zdrowie można było uratować, ale w następstwie tuszowania sprawy, nie podjęto szybko działań naprawczych i obecnie są kalekami. W Polsce wedle raportu Banku Światowego, mamy o ok. 30% niepełnosprawnych więcej niż jest ich w państwach o podobnej historii do naszej. Te 30% to ponad 1 mln osób. Skala obciążeń rentowych ZUS jest ogromna. Jaka część z tych osób jest niepełnosprawna, bo nie udzielono szybkiej i właściwej pomocy, a jaka część wynika z ukrywania bezrobocia, nie da się ocenić bez szczegółowych badań.

Powołanie urzędu Rzecznika Pacjenta ma zapewnić większe bezpieczeństwo i szybką pomoc medyczną, gdy dojdzie do popełnienia błędu. W efekcie należy spodziewać się mniejszego przyrostu ilości osób niepełnosprawnych a z upływem czasu, ograniczenia kolosalnych wydatków przeznaczanych na renty i na pomoc socjalną.

Przedstawione powyżej szacunkowe dane wskazują, iż należy się spodziewać każdego roku, kilkudziesięciu tysięcy indywidualnych nowych spraw. By urząd Rzecznika Pacjenta był wydolny i mógł podołać takiej ilości spraw, by obywatele mieli dostęp do pomocy, ustawa przewiduje możliwość dodatkowego powołania przez Sejmiki Wojewódzkie, Regionalnych Rzeczników Pacjenta. Jeśli przyjąć, iż w Polsce będzie pojawiać się ok. 20 tys. nowych spraw rocznie, to umiejscowienie Regionalnych Rzeczników na szczeblu województw, spowoduje, iż trafią do nich średnio 4 nowe sprawy dziennie. Jest to ilość możliwa do przeanalizowania i ewentualnego załatwienia a jednocześnie Regionalny Rzecznik nie stanie się zbędnym nieobciążonym pracą urzędnikiem.

W odróżnieniu od powoływanych do teraz mocą zarządzeń, wydawanych bez delegacji ustawowej, Biuro Pacjenta, czy Rzeczników przy NFZ i Kasach Chorych niniejsza ustawa określa zakres praw i obowiązków powoływanego urzędu. Jest to ustawa, która powołuje urząd będący gwarantem przestrzegania Praw Pacjenta jako elementu Praw Obywatelskich, zagwarantowanych w Konstytucji RP.

Ponieważ Rzecznik Pacjenta ma podobną strukturę i działa podobnie do Rzecznika Praw Dziecka, należy we wstępnych szacunkach przyjąć, iż koszty funkcjonowania tego urzędu będą takie jak urzędu Rzecznika Praw Dziecka t. j. około. 3,5 mln zł rocznie. Tam gdzie Sejmiki Wojewódzkie powołają Regionalnych Rzeczników Pacjenta należy szacować wydatki na ok. 180 tys. zł rocznie (dwa etaty i koszty biura). Oszczędności wynikające z działań urzędu Rzecznika Pacjenta i Regionalnych Rzeczników będą znaczne i spowodują zmniejszeniu wydatków na:

1. podjęte zbyt późno leczenie naprawcze i rehabilitację
2. świadczenia rentowe
3. pomoc socjalną

Prawo Unii Europejskiej nie ingerując w Prawa Pacjenta, pozostawia na razie te sprawy regulacjom wewnętrznym państw członkowskich UE. Ustawa o Rzeczniku Pacjenta jest jednak w znacznym stopniu, realizacją zalecenia Rady Ministrów Rady Europy 2000/5